

T.C. BAŞBAKANLIK

Avrupa Birliği Genel Sekreterliği
Secretariat General for EU Affairs

TÜRKİYE'NİN KATILIM SÜRECİ İÇİN
AVRUPA BİRLİĞİ STRATEJİSİ

OCAK 2010, ANKARA

TÜRKİYE'NİN KATILIM SÜRECİ İÇİN AVRUPA BİRLİĞİ STRATEJİSİ

Avrupa Birliği (AB) üyeliğini Cumhuriyetimizin kurucu felsefesi doğrultusunda bir modernleşme projesi olarak kabul eden ülkemiz, çalışmalarını ve temaslarını sistemli ve yoğun bir şekilde sürdürmektedir. Türkiye için önemli olan, bu sürecin yarattığı ivme sayesinde her alanda çağdaş standartlara ulaşılması ve vatandaşlarımızın temel hak ve özgürlüklerinin daha da geliştirilmesidir. Bu anlayıştan hareketle, ülkemiz bir yandan yoğun siyasi ve diplomatik temaslar yoluyla müzakerelerin teknik kısmıyla ilgili olmayan siyasi engellerin aşılmasına çalışmakta, bir yandan da müzakere ve reform süreçlerinin etkinliğini artırma yolunda gayret göstermektedir.

Türkiye'nin AB'ye katılım müzakereleri 3 Ekim 2005 tarihinde Müzakere Çerçeve Belgesi'nin kabulü ile başlamıştır. İlk tarama toplantısı 20 Ekim 2005'de "Bilim ve Araştırma" faslı için, son tarama toplantısı ise 13 Ekim 2006'da "Yargı ve Temel Haklar" faslı için yapılmıştır. Böylelikle müzakerelere temel teşkil eden 33 fasılda tarama süreci tamamlanmıştır.

2005 yılından beri sürdürülmekte olan AB'ye katılım müzakerelerinde bugüne kadar 12 fasıl açılmış, 1 tanesi geçici olarak kapatılmıştır. Açılan fasılların kapatılabilmesi için yerine getirilmesi gereken kriterler vardır. Ayrıca, önümüzdeki dönemde açılması muhtemel diğer fasıllarda da açılış kriterlerinin yerine getirilmesi gerekmektedir.

Türkiye'nin çıkarlarını ve vatandaşlarımızın yararını ön planda tutan temel anlayışımız çerçevesinde, katılım müzakerelerine önümüzdeki dönemde daha fazla ivme kazandırılması ve kamuoyunun bilgilendirilerek farkındalığının ve desteğinin artırılması amacıyla, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (ABGS) tarafından, müzakere sürecine dört platformda bütüncül bir yaklaşım getiren yeni bir "Avrupa Birliği Stratejisi" hazırlanmış ve Bakanlar Kurulumuza 4 Ocak 2010 tarihinde sunulmuştur.

Yeni Strateji'nin dört platformuna ilişkin bilgiler aşağıda sunulmaktadır:

Birinci Platform:

Birinci Platform, resmi müzakere sürecidir. Her AB Dönem Başkanlığı sırasında gerçekleştirilecek Türkiye - AB Hükümetlerarası Katılım Konferanslarında fasılların açılması, Türkiye'nin müzakere sürecinin katılım amaçlı olduğu yönünde AB üyesi ülkelerin oybirliğinin teyidi açısından önem arz etmektedir.

Bu Platformda,

- a) Müzakerelere açılabilmesi muhtemel fasıllarla ilgili çalışmalar, müzakere pozisyon belgelerinin hazırlanması, mevcut tikanıklıkların aşılmasına yönelik kurumlar arası çalışmaların koordinasyonu,
- b) Açılmış fasıllardaki taahhütlerimizin ve strateji belgelerindeki unsurların yerine getirilmesi,
- c) Açılmış fasıllarda mevcut kapanış kriterleri ile ilgili taahhütlerin yerine getirilmesi yer alacaktır.

Bakanlık ve kurumlarımızın AB işlerinden sorumlu Müsteşar Yardımcıları veya üst düzey yetkililerinden oluşan İç Koordinasyon ve Uyum Komitesi (İKUK) bu çalışmaların ana unsurunu teşkil edecektir. İKUK toplantıları iki aylık aralarla ve Devlet Bakanı ve Başmüzakereci Sayın Egemen Bağış'ın başkanlığında gerçekleştirilecektir. Ayrıca, İKUK altında "fasıl bazında" (FB-İKUK) daha kısıtlı katılımlı alt komiteler oluşturulmuştur. FB-İKUK toplantıları AB Genel Sekreteri Büyükelçi Volkan Bozkır başkanlığında gerektiği sıklıkta ve ilgili bakanlık ve kurumların üst düzey yetkililerinin katılımıyla gerçekleştirilecektir.

İkinci Platform:

İkinci Platform'da, fasılların açılıp açılmadığına, askıya alındığına veya bloke edildiğine bakılmaksızın Türkiye'nin kendi öncelikleri, takvimi ve zamanlaması doğrultusunda daha önce ortaya koyduğu Müktesebata Uyum Programı (MUP) hedeflerinin canlandırılması ve Katılım Ortaklığı Belgesi (KOB) paralelinde hazırlanan Ulusal Program (UP) önceliklerinin gündemde tutulması hedeflenmektedir.

Bu şekilde,

- a) Türkiye, 35 fasıldan oluşan bir platformda çalışmalarını sürdürecektir.
- b) AB'ye katılım sürecine ilişkin olarak kamuoyu desteğindeki düşüş önlenebilecektir.
- c) Sivil toplum, üniversiteler ve AB alanında çalışmaya hazır unsurlar yeniden etkili biçimde devreye sokulabilecektir.
- d) Türkiye'nin, kendisi için önem arz eden fasılların (tarım, balıkçılık, ulaştırma, hizmetlerin ve malların serbest dolaşımı gibi) askıya alınması veya bazı üye ülkelerce bloke edilmesi nedeniyle, bu fasıllardaki çalışmalarını gerektiği şekilde ve hızda sürdürememe durumu önlenmiş olacaktır.
- e) AB henüz açılmamış fasılları açmaya karar verdiğinde, Türkiye çok daha fazla ilerleme sağlamış ve ilgili fasılın kapanabilme aşamasına yaklaşmış olacaktır.
- f) AB'nin Türkiye için biçtiği süre ve hız tersine çevrilmiş olacak, kontrol Türkiye'de olacaktır.
- g) Türkiye'nin sıkıntı duyduğu konular daha ileriki bir tarihe bırakılabilecek, önem affettiği konular ise daha öncelikli olarak ele alınabilecektir.

Böylelikle Türkiye, reform sürecinin kaderini kendi tercih ve öncelikleri doğrultusunda kendisi belirleyecektir. Bu çerçevede "2010 yılı Eylem Planı" ivedilikle yürürlüğe konulacaktır.

İKUK ve FB-İKUK toplantıları, İkinci Platformdaki çalışmaların da ana unsurunu teşkil edecektir.

Üçüncü Platform:

Üçüncü Platform, gerek ülkemizin demokratikleşmesi gerek katılım süreci açısından belirleyici olan siyasi kriterlerle ilgilidir. Siyasi kriterlere hem üye ülkeler hem de aday ülkeler tarafından mutlak surette uyulması gerekmektedir. Sürekli yenilenen içerikleriyle siyasi kriterler ve dolayısıyla siyasi reformlar en dinamik platformlardan birisidir.

AB'ye tam üyelik sürecimizin en önemli unsurlarından biri tabii olarak insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü alanlarında yapılan siyasi reformlarımızdır. Kopenhag siyasi kriterlerinin uygulanmasına yönelik olarak 2002 yılından itibaren hızlandırılan çalışmalar, müzakerelerin açıldığı 3 Ekim 2005 tarihinden sonra da ciddi ve kesintisiz bir biçimde devam etmiştir.

Siyasi kriterlere uyum devam eden bir süreçtir. Müzakere sürecinin temel unsurunu ve olmazsa olmazını teşkil eder. Siyasi reformlar alanında sağlanan ilerlemelerin, diğer reformların da önünü açacağı muhakkaktır. Esasen, siyasi reformları salt AB üyelik sürecimiz açısından değerlendirmek doğru değildir. Ülkemizin çıkarları doğrultusunda ve demokrasi, özgürlükler, insan hakları ve hukukun üstünlüğü alanlarında halkımızın hak ettiği en üst seviyenin hayata geçirilebilmesi amacıyla, bu reformların her hal ve karda kesintisiz şekilde sürdürülmesi önem arz etmektedir. Bu reformlar sayesinde, bugünün Türkiye'si 10 yıl önceki Türkiye'den daha özgür, daha demokrat, daha istikrarlı, daha müreffeh, daha şeffaf ve daha itibarlı hale gelmiştir ve gelmeye devam edecektir.

Bu anlayış doğrultusunda 2003 yılında kurulan Reform İzleme Grubu (RİG) artık her iki ayda bir, Sayın Devlet Bakanı ve Başmüzakerecinin, İçişleri, Adalet ve Dışişleri Bakanlarımızın katılımıyla toplanmaktadır. Öte yandan, hem reformların ülkemizin farklı yerlerindeki yansımalarını doğrudan görebilmek, hem de halkımızın sürece ilişkin farkındalığını arttırmak amacıyla, RİG toplantılarının Ankara dışında ülkemizin farklı köşelerinde yapılması kararı da alınmıştır. Bu çerçevede, RİG'in, 16. toplantısı Temmuz 2009'da Hatay'da, 17. toplantısı Eylül 2009'da Trabzon'da ve 18. toplantısı da Aralık 2009'da Ankara'da yapılmıştır.

Ayrıca, TBMM'nin çok yoğun gündeminde kanun tasarılarının ayrı ayrı yasalaşması sürecinin uzunluğu dikkate alındığında, ilgili kanun tasarılarının reform sürecine ilişkin arzulan sonuca elde etmeye yönelik maddelerinin eskiden olduğu gibi paketlerde toplanması düşünülmektedir. Bu anlayış çerçevesinde "Anayasa paketlerinin" dahi, gerekli uzlaşma sağlanabildiği takdirde, TBMM'ye sunulması düşünülebilecektir.

Ayrıca, Yüce Meclisimizin mevcut desteğinin artırılması ve AB ile ilgili kanun tasarılarının yasalaşma sürecinin daha sistematik hale getirilebilmesi amacıyla, AB reformlarına yönelik olarak Meclisimize özel bir çalışma usulü önerilecektir. Nitekim, 19 Aralık 2009 tarihli son RİG toplantısında alınan önemli kararlar arasında yer alan, TBMM'nin ayda en az bir hafta AB müzakere süreci çerçevesinde gerekli olan yasalarla ilgili olarak toplanması hususu, Hükümetimize 4 Ocak 2010 tarihinde önerilmiştir.

Siyasi reformların daha etkin şekilde sürdürülmesi ve uygulamanın takip edilebilmesi amacıyla, 2000'li yılların başında gerçekleştirilen siyasi reform çalışmalarında çok önemli işlevler gören, ilgili kurumlarımızın üst düzey bürokratlarından müteşekkil alt komitenin yeniden canlandırılmasına karar verilmiştir. Bu çerçevede, RİG gündemine

getirilecek konuları belirleyip olgunlaştırarak Sayın Bakanların talimat ve onaylarına sunmak, RİG'de alınan kararları izlemek ve RİG gündemine bağlı kalmaksızın yeni yasa ve uygulama önerilerinde bulunmak üzere RİG bünyesinde bir "Siyasi İşler Alt Komitesi" (SİYAK) kurulmuştur.

SİYAK'ın ABGS'nin koordinasyonunda; Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Başbakanlık üst düzey yetkilileri ile Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Cemil Çiçek'in Temsilcisi ve İnsan Hakları Başkanı'nın katılımıyla toplanmasına karar verilmiştir. SİYAK toplantılarına, gündeme göre ve ihtiyaç duyulması halinde diğer ilgili kurumlar da davet edilebilecektir. SİYAK toplantılarının iki RİG toplantısı arasında en az bir kere, gerekli durumlarda daha sık aralıklarla gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

SİYAK sadece RİG gündemine yönelik çalışmayacak, bizzat reform paketleri hazırlama çalışmalarını da yürütecektir. Bu görevi de, diğer iki platformda olduğu gibi konu bazında oluşturulacak ve sık sık toplanacak alt çalışma grupları vasıtasıyla gerçekleştirecektir. Nitekim, SİYAK'ın 25 Aralık 2009 tarihinde yapılan ilk toplantısında, "Yargı ve Temel Haklar" (23) faslı ile "Adalet, Özgürlük, Güvenlik" (24) faslı konuları ile ilgilenecek iki Alt Çalışma Grubu kurulması kararlaştırılmıştır. İlgili ABGS Genel Sekreter Yardımcıları başkanlığında toplanacak Alt Çalışma Grupları, bu fasılları ilgilendiren konulardaki çalışmalarını SİYAK'a sunacaklardır.

Dördüncü Platform:

Strateji'nin Dördüncü Platformu ise, diğer üç platformu destekleyecek iletişim stratejisidir. Uzun bir süredir yeterince devreye sokulmamış olan iletişim boyutu, kamuoyu desteğinin azalmasının altında yatan önemli nedenlerden birini teşkil etmektedir. Bu amaçla, Türkiye'yi Avrupa'ya, Avrupa'yı da Türkiye'ye anlatmayı hedefleyen kapsamlı, tek ve esnek bir Avrupa Birliği İletişim Stratejisi (ABİS) hazırlanmıştır. Stratejinin Türkiye'yi hedefleyen boyutunda Anadolu'da yeniden bir AB heyecanı başlatıp kamuoyu desteğini yükseltmeyi ve toplumun tüm kesimlerini sürece dâhil etmeyi hedefliyoruz.

Bu çerçevede, 81 ilimizde bir vali yardımcısının AB temas noktası olarak görevlendirilmesi, kaymakamlarımızın AB projeleri hakkında daha yoğun bir şekilde eğitilmesi, Türkiye'nin çeşitli illerinde üniversitelerimizin, barolarımızın, odalarımızın, derneklerimizin ve sivil toplum kuruluşlarımızın katılacağı toplantılar tertiplenerek, AB sürecinin çeşitli açılardan tartışılması planlanmaktadır.

İletişim Stratejisi, bazı AB üyesi Türkiye'nin üyeliğine yönelik Avrupa kamuoyunu etkileyen olumsuz tezleri ve söylemlerine karşı önemli bir araç olacaktır. Türkiye'nin ve AB'nin karşılıklı yararlarından hareketle "kazan-kazan ilişkisi" söylemi özellikle vurgulanacaktır. İletişimin dış ayağı çerçevesinde AB'de Türkiye'nin üyeliğine kuşkuyla yaklaşan kesimlere yönelik olarak öncelikle kuşkuların en yüksek olduğu ülkeleri (Almanya, Avusturya, Danimarka, Fransa ve Hollanda) hedefleyen bir iletişim çalışması öngörülmektedir.

İlgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum ve düşünce kuruluşları ve medyanın görüşleri doğrultusunda sürekli olarak güncelleştirilecek ABİS'i ilgili tüm kamu ve özel iletişim aktörlerinin benimsemesi, sahiplenmesi ve bu çerçevede kendi alanında katkılarda bulunması iletişim stratejimizin başarısı bakımından çok önemlidir.

T.C.
BAŞBAKANLIK
AVRUPA BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ
Mustafa Kemal Mah. 6. Cad. No: 4 Bilkent 06800 ANKARA
Tel: 0312 2181300 Faks: 0312 2181464